

Nowa wersja UC100: korekty są, przebudowy systemu nie ma

25.8.2026 - | Polska Izba Gospodarki Odpadami

17 sierpnia 2026 r. w Rządowym Centrum Legislacji opublikowano kolejny pakiet dokumentów dotyczących projektu ustawy o opakowaniach i odpadach opakowaniowych UC100. Zmiany porządkują część kompetencji organów, doprecyzowują warunki finansowania instalacji i szerzej objaśniają zwolnienie z opłaty opakowaniowej dla najmniejszych producentów. Nie naruszają jednak istoty projektu: Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej pozostaje centralną organizacją odpowiedzialności producenta i głównym dysponentem środków ROP.

Nie pojawiła się również ustawowa gwarancja, że pieniądze wpłacane przez producentów rzeczywiście przełożą się na obniżenie rachunków mieszkańców za gospodarowanie odpadami.

Wyjątki dotyczące opakowań żywności trafią do właściwszej inspekcji

Najbardziej widoczna zmiana dotyczy rozpatrywania zgłoszeń związanych z odstępstwami od niektórych ograniczeń przewidzianych w unijnym rozporządzeniu PPWR.

Chodzi o możliwość stosowania określonych formatów opakowań wskazanych w załączniku V do PPWR oraz jednorazowych opakowań z tworzyw sztucznych dla paczkowanych świeżych owoców i warzyw o masie poniżej 1,5 kg. Według zaktualizowanej oceny skutków regulacji zadania te mają zostać powierzone wojewódzkim inspektorom Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, a nie Inspekcji Handlowej.

To odpowiedź na jeden z konkretnych zarzutów UOKiK. Urząd wskazywał, że Inspekcja Handlowa nie ma przygotowania do oceny cech fizycznych, chemicznych i mikrobiologicznych świeżych owoców i warzyw ani do kontroli produktów rolnictwa ekologicznego. Kompetencje w tych dziedzinach ma natomiast IJHARS.

Zmiana jest racjonalna, ale wąska. Nie uwzględnia zasadniczego zastrzeżenia UOKiK, który kwestionował powierzenie Inspekcji Handlowej znacznie szerszej roli organu nadzoru rynku nad opakowaniami i wskazywał na Inspekcję Ochrony Środowiska jako organ systemowo właściwy w tych sprawach. W nowej wersji Inspekcja Handlowa nadal zachowuje większość projektowanych kompetencji wynikających z PPWR.

Pieniądze dla instalacji dopiero za rzeczywisty recykling

W opisie mechanizmu wsparcia instalacji zmieniono ważne sformułowanie. Poprzednio OSR wiązała wypłatę środków z każdą toną odpadów „poddaną sortowaniu i przekazaną do recyklingu”. W najnowszej wersji mowa o odpadach „poddanych sortowaniu i poddanych recyklingowi”.

Różnica nie jest wyłącznie językowa. Samo przekazanie wysortowanego surowca recyklerowi nie oznacza jeszcze, że cała jego masa została faktycznie poddana recyklingowi. Nowe brzmienie

przesuwa akcent z wykonania operacji logistycznej na osiągnięty efekt. Otrzymanie wsparcia ma być związane z masą rzeczywiście zrecyklingowaną i wykazaną w rocznym sprawozdaniu w BDO.

Kierunek tej korekty należy ocenić pozytywnie. Nadal nie rozwiązuje ona jednak problemu przejrzystego ustalania kosztów netto poszczególnych etapów gospodarowania odpadami ani sposobu kalkulowania stawek wsparcia dla sortowni, instalacji komunalnych i recyklerów. Kluczowe parametry finansowe w dalszym ciągu mają być określone poza ustawą, w programach i aktach wykonawczych.

Próg 150 zł przeliczony na masę opakowań

Projekt utrzymuje zwolnienie z opłaty opakowaniowej, jeżeli jej wysokość za kwartał nie przekroczy 150 zł. Zaktualizowana OSR pokazuje teraz, co ten limit może oznaczać przy stawkach przewidywanych na 2029 r.

Próg odpowiada w przybliżeniu:

- 85 kg opakowań z tworzyw sztucznych,
- 882 kg opakowań ze szkła,
- 238 kg opakowań z papieru i tektury,
- 288 kg opakowań z metali żelaznych,
- 288 kg opakowań z aluminium,
- 238 kg opakowań z drewna,
- 89 kg opakowań wielomateriałowych.

Jeżeli producent udostępnia różne rodzaje opakowań, dopuszczalne ilości będą odpowiednio mniejsze. Nie jest to przebudowa przepisu, lecz istotne dopowiedzenie w OSR, które po raz pierwszy pozwala ocenić praktyczne znaczenie zwolnienia dla mikro- i małych przedsiębiorców.

Centralny model NFOŚiGW pozostaje bez zmian

Najważniejsza informacja o nowej wersji UC100 dotyczy tego, czego w niej nie zmieniono.

NFOŚiGW nadal ma pełnić funkcję publicznej organizacji odpowiedzialności producenta. Producenci będą wносить opłatę opakowaniową do marszałków województw, a środki — po potrąceniu kosztów obsługi — trafią do Funduszu. To NFOŚiGW ma następnie finansować gminy oraz pozostałych uprawnionych uczestników systemu.

Utrzymano także stopniowe uruchamianie nowego modelu:

- w 2027 r. opłata ma finansować przede wszystkim stały transfer dla gmin, odpowiadający około 6 zł rocznie na mieszkańca, oraz przygotowanie administracji do nowego systemu;
- w 2028 r. ma zostać uruchomiona również część zmienna finansowania gmin;
- od 2029 r. system ma działać w pełnym zakresie, a wpływy z opłaty opakowaniowej należnej za ten rok oszacowano na około 5,013 mld zł.

Po okresie przejściowym dotychczasowe organizacje odzysku opakowań mają zakończyć działalność w obecnej formie. Nie zmieniono więc rozwiązania, które eliminuje konkurujące organizacje i przekazuje zasadniczą kontrolę nad przepływem środków jednej państwowej osobie prawnej.

Nadal bez gwarancji niższych rachunków mieszkańców

OSR zakłada, że finansowanie z ROP obejmie równowartość blisko 24 proc. wydatków gmin na gospodarowanie odpadami komunalnymi. Ma to doprowadzić do stabilizacji, a w dłuższej perspektywie do zmniejszenia realnych kosztów ponoszonych przez mieszkańców.

To jednak prognoza, nie gwarancja zapisana w ustawie. Projekt przewiduje obowiązek uwzględniania środków otrzymanych z NFOŚiGW przy kalkulowaniu gminnych stawek, ale nie ustanawia prostego i bezpośredniego mechanizmu zapewniającego mieszkańcom obniżkę opłat w wysokości odpowiadającej wpływom z ROP. Nie określa też jednoznacznie, w jakim terminie taka korekta powinna nastąpić ani jak postępować, jeżeli pozostałe koszty systemu równocześnie wzrosną.

W praktyce dodatkowe miliardy złotych mogą zahamować podwyżki, obniżyć opłaty albo jedynie skompensować wzrost innych kosztów. UC100 nie przesądza, który z tych scenariuszy zrealizuje się w konkretnej gminie.

Uwagi UOKiK i MRiRW tylko częściowo uwzględnione

W lipcu UOKiK wskazywał, że projekt nie zawiera szczegółowej analizy wpływu scentralizowanego modelu na konkurencję i przedsiębiorców działających na rynku gospodarki odpadami. Urząd zwracał również uwagę, że projektodawca nie przedstawił popartego analizami uzasadnienia dla przekazania NFOŚiGW tak szerokich kompetencji i ograniczenia konkurencji.

Nowa wersja nie odpowiada na ten zarzut. Zmieniono właściwość inspekcji w jednym, wyspecjalizowanym obszarze, lecz nie uzupełniono ekonomicznego uzasadnienia centralizacji.

Bez zasadniczej odpowiedzi pozostały także zastrzeżenia Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Resort ocenił, że projekt nie uwzględnia specyfiki sektora rolno-spożywczego w zakresie ekomodulacji, a producenci żywności — ze względu na bezpieczeństwo produktów i ograniczoną dostępność recyklatów dopuszczonych do kontaktu z żywnością — nie zawsze mogą swobodnie zmieniać konstrukcję opakowań. MRiRW szacowało, że sektor może ponosić nawet 60 proc. kosztów systemu ocenianych na około 6 mld zł rocznie.

Przeniesienie części zadań do IJHARS porządkuje właściwość organów, ale nie zmienia zasad naliczania opłat ani ryzyka ich przerzucenia na ceny żywności.

Projekt dokładniejszy, lecz nie bardziej kompromisowy

Zmiany opublikowane 17 sierpnia mają przede wszystkim charakter korygujący i doprecyzowujący. Najistotniejsze z nich to:

1. przekazanie IJHARS rozpatrywania zgłoszeń dotyczących wybranych odstępstw dla opakowań żywności;
2. powiązanie wsparcia instalacji z faktycznym recyklingiem, a nie jedynie przekazaniem odpadów do recyklera;
3. pokazanie praktycznej skali zwolnienia z opłaty opakowaniowej do 150 zł kwartalnie;
4. techniczne uporządkowanie OSR i zadań poszczególnych organów.

Nie zmieniono natomiast centralnej konstrukcji systemu, sposobu koncentracji środków w NFOŚiGW, wygaszenia dotychczasowych organizacji odzysku ani braku bezpośredniej gwarancji obniżenia rachunków mieszkańców.

Dokumenty projektu UC100 w Rządowym Centrum Legislacji

<https://odpady.net.pl/2026/08/17/nowa-wersja-uc100-korekty-sa-przebudowy-systemu-nie-ma>